

Rode Amerikaanse rivierkreeft

Procambarus clarkii

Laatste update: 26-7-2022

Volgroeide rode Amerikaanse rivierkreeften hebben een opvallend rode kleur, zowel het lichaam als de scharen. Daarnaast zijn zeldzame gele, witte en blauwe kleurvormen bekend uit de aquariumhandel. De blauwe vorm wordt vrij regelmatig in Nederlandse natuur gevangen.

De soort lijkt het meest op de gestreepte Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus acutus*), maar de gestreepte Amerikaanse rivierkreeft heeft witte en zwarte knobbels op de scharen in plaats van rode knobbels. Een overzicht van de verschillende soorten rivierkreeften in ons land vindt u [hier](#).

Foto: Bram Koese ([Nederlands Soortenregister](#))

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2022

De rode Amerikaanse rivierkreeft is wijd verspreid in Europa, onder andere in Nederland, België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Portugal en Spanje. De rode Amerikaanse rivierkreeft zou zich in heel Europa kunnen vestigen, mogelijk met uitzondering van het hoge noorden.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

De rode Amerikaanse rivierkreeft eet, net als de andere uitheemse rivierkreeftsoorten, onderwaterplanten en maakt ze kapot. Dit heeft negatieve gevolgen voor inheemse soorten die afhankelijk zijn van deze planten, zoals diverse soorten vissen, amfibieën, kevers en vogels die broeden in waterplantenvegetaties. Deze negatieve effecten treden waarschijnlijk niet op grote schaal, maar vooral lokaal op.

De rode Amerikaanse rivierkreeft kreeft is verder een vector voor de kreeftenpest. De kreeft is hier zelf niet gevoelig voor, maar de tegenwoordig zeer zeldzame inheemse rivierkreeft wel.

Effect op ecosystemendiensten

De graafactiviteiten van de rode Amerikaanse rivierkreeft vormen een potentiële schadepost voor boeren en waterschappen als oevers en beschoeiingen worden aangetast. Graafactiviteiten kunnen leiden tot oeverafkalving en tot verslechtering van de waterkwaliteit door bijvoorbeeld baggeraanwas.

Door de graaf- en graasactiviteiten van de kreeften raakt water troebel en komen er veel meer voedingsstoffen (nutriënten) in het water. Dit is ongewenst in wateren die juist helder moeten zijn. De kreeften kunnen ook sommige natuurherstelprojecten belemmeren. Door de schade die ze aan waterplanten kunnen toebrengen, zorgen de uitheemse rivierkreeften ervoor dat verlanding moeizamer optreedt.

Door de negatieve impact op vissoorten kan schade optreden bij de commerciële binnenvisserij en de sportvisserij. De visserij kan bovendien schade ondervinden doordat ze aas stelen en gevangen vissen eten. Er kan ook tijdverlies optreden door sorteren van vis en kreeften.

Aan de andere kant kan de bevissing van rode Amerikaanse rivierkreeften op zichzelf commercieel interessant zijn.

Overige effecten

Er is geen effect bekend op de volksgezondheid. De kreeftenpest is niet gevaarlijk voor mensen. De rode Amerikaanse rivierkreeften kunnen op land lopen en in tuinen, speelplaatsen en zelfs in huizen komen. Dit kan overlast opleveren.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van de rode Amerikaanse rivierkreeft op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2022

De rode Amerikaanse rivierkreeft komt verspreid over Nederland voor, vooral in West-Nederland, en rond een aantal grote steden.

Effecten

Zie onder '1. Aanwezigheid en effect in Europa'.

De rode Amerikaanse rivierkreeft lijkt verantwoordelijk voor de afname van de beschermde en zeldzame Platte schijfhoren en Kleverige poelslak in enkele laagveengebieden in Nederland (Nieuwkoopse Plassen en De Wieden) door consumptie van de onderwatervegetatie.

3. Wet- en regelgeving

De rode Amerikaanse rivierkreeft staat sinds augustus 2016 op de Unielijst van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheersen dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Deze soort is opgenomen in de [Vrijstelling](#) bevissing Chinese wolhandkrab en uitheemse rivierkreeften. Daardoor is in Nederland (commerciële) bevissing en transport van levende kreeften voor consumptie mogelijk. Hierbij gelden wel voorwaarden. Zo moet voorkomen worden dat dieren zich kunnen voortplanten, ontsnappen en verspreiden tijdens de bevissing, de opslag, de handel, het transport, het houden en het gebruik van de betrokken dieren.

4. Wat te doen?

Particulieren en dierentuinen die deze soort al als huisdier in bezit hadden voordat de Unielijst van kracht werd, mogen de dieren blijven houden totdat ze een natuurlijke dood sterven. Voorwaarden zijn wel dat de dieren niet kunnen ontsnappen en dat men zorgt dat ze zich niet kunnen voortplanten.

Meldingen van de rode Amerikaanse rivierkreeft in de natuur kunnen worden doorgegeven via waarneming.nl.

Alleen in een vroeg stadium van de invasie kan de soort verwijderd worden en meestal alleen in gesloten systemen (bijvoorbeeld een poel). De omvang van de populatie kan beperkt worden door onder andere het uitzetten van vissoorten die rivierkreeften eten en door middel van wegvangen. Meer informatie over deze en andere mogelijke managementmaatregelen staan in dit [rapport](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

De rode Amerikaanse rivierkreeft komt oorspronkelijk uit het zuidoosten van Noord-Amerika.

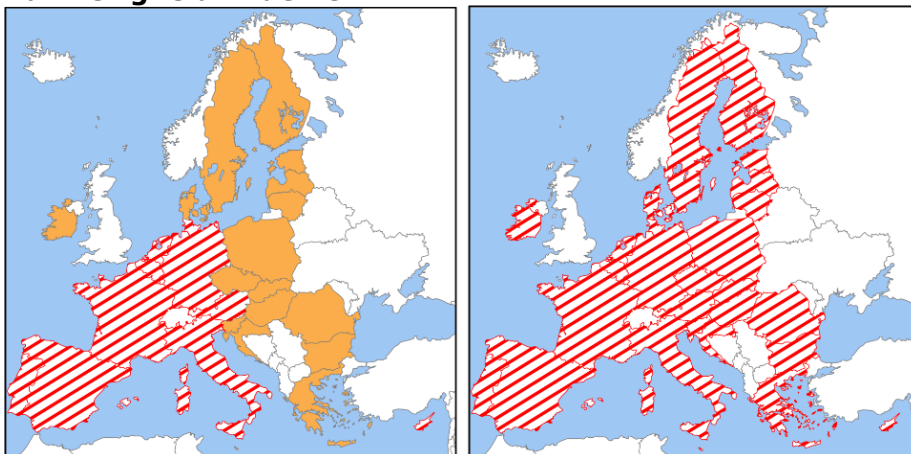
Habitat

De rode Amerikaanse rivierkreeft komt nu in Nederland vooral voor in ondiepe, stilstaande wateren met zachte oevers. De kreeft past zich makkelijk aan en kan zich waarschijnlijk vestigen in een groot aantal habitats, maar niet in zure wateren ($\text{pH} < 5.5$).

Introductieroute Europa

De rode Amerikaanse rivierkreeft is in 70' jaren voor consumptie in Spanje ingevoerd en uitgezet. Het commerciële succes leidde tot illegale introducties in Spanje, Frankrijk en Italië, wat de basis is geweest voor de kolonisatie van grote delen van Zuid-Europa. De rode Amerikaanse rivierkreeft is ook op vrij grote schaal geïmporteerd voor de handel (tuinvijvers en aquaria) en vervolgens ontsnapt of uitgezet.

Aanwezigheid in de EU

Links: Gevestigd in de EU in 2019 (rood gearceerde landen), rechts: mogelijke vestiging in de EU (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: [CABI, 2019](#). [Procambarus clarkii](#).

Introductieroute Nederland

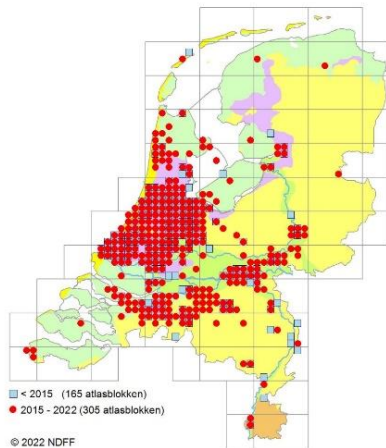
De rode Amerikaanse rivierkreeft werd in ruime mate verhandeld en gehouden in tuinvijvers of aquaria. De soort is op verschillende plaatsen in Nederland actief uitgezet, gedocumenteerde uitzettingen zijn bekend van Den Haag en Amstelveen. De import van levende rode Amerikaanse rivierkreeften voor consumptie is vanaf de jaren 1980 sterk toegenomen, na terugloop van de handel in Turkse rivierkreeften door de kreeftenpest.

Met het verplaatsen van bagger kan de kreeft verder worden verspreid. Hiervan zijn uit Nederland enkele voorbeelden bekend. Doordat de kreeft vele kilometers over land kan lopen, kan het dier ook terecht komen in water dat niet verbonden is met het huidige verspreidingsgebied.

Aanwezigheid in Nederland

Stand van zaken in 2022: de rode Amerikaanse rivierkreeft is verspreid over Nederland, vooral in west-Nederland en rond een aantal grote steden (onder andere Breda, Tilburg, Arnhem, Nijmegen, Zutphen).

Eerste waarneming in de Nederlandse natuur: 1985

Verspreiding van de rode Amerikaanse rivierkreeft. Bron: verspreidingsatlas.nl

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Sinds 2010 is het in Nederland verboden de rode Amerikaanse rivierkreeft uit te zetten in binnenwateren. De kans op introductie in Nederland is verder verminderd sinds de plaatsing op de Unielijst in 2016.

De rode Amerikaanse rivierkreeft heeft zich al gevestigd in Nederland. De kreeft blijkt goed bestand tegen de Nederlandse winters. Ze kunnen over land meerdere kilometers per nacht lopen. Sinds 2000 is het aantal meldingen explosief toegenomen.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

[Nederlandse risicobeoordeling](#)

7. Bronnen

- Boesveld A & A. Gmelig Meyling, 2022. [Exotische kreeften bedreigen beschermde slakken](#). Nature Today.
- CABI, 2019. [Procambarus clarkii](#). In: Invasive Species Compendium. Wallingford, UK: CAB International. Bezocht op 23-5-2022.
- Koese B, 2021. Even voorstellen: de Nederlandse rivierkreeften. De Levende Natuur 122(4): 127-133.
- Kouba A, Petrusek & P. Kozák, 2014. Continental-wide distribution of crayfish species in Europe: update and maps. *Knowledge and Management of Aquatic Ecosystems* 413, 05.
- Lodge DM, Deines A, Gherardi F, Yeo DC, Arcella T, Baldrige AK, et al., 2012. Global introductions of crayfishes: evaluating the impact of species invasions on ecosystem services. *Annual Review of Ecology, Evolution and Systematics* 43, 2012.
- Nederlands Soortenregister. [Rode Amerikaanse rivierkreeft](#). Bezocht op 23-5-2022.
- Soes DM & B. Koese, 2010. [Nederlandse risicobeoordeling uitheemse rivierkreeften](#)
- Souty-Grosset C, Holdich DM, Noël PY, Reynolds JD & P. Haffner (Eds.), 2006. Atlas of Crayfish in Europe. Patrimoines Naturels, Volume 64. Muséum National d'Histoire Naturelle, Paris; 187 pp.
- [verspreidingsatlas.nl](#) Bezocht op 23-5-2022.